

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ РИТМІКО-ІНТОНАЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ АНГЛІЙСЬКОГО МОВЛЕННЯ

У статті розглядається питання визначення етапів формування ритміко-інтонаційної складової англійського мовлення учнів початкової школи як засобу вдосконалення культури іншомовного спілкування.

Ключові слова: етапи формування ритміко-інтонаційної складової, ритміко-інтонаційна складова, англійське мовлення, ритміко-інтонаційні навички, інтонаційна модель.

Для належної організації процесу формування й розвитку слуховимовних ритміко-інтонаційних навичок необхідно визначити етапи формування ритміко-інтонаційної складової англійського мовлення. Формування й розвиток слуховимовних ритміко-інтонаційних навичок англійського мовлення в учнів початкових класів як засобу вдосконалення культури іншомовного спілкування є складним процесом, тому має відбуватися поетапно.

Питання вичленування етапів навчання знайшло своє відображення в дидактичних працях Й. Ф. Гербарта, Л. С. Вигоцького, О. М. Леонтьєва, Н.Ф. Таїзіна, П. Я. Гальперіна та інших. У методичній літературі етапи формування навичок розглядаються як відрізки часу, що відрізняються один від одного своїм завданням та способами навчання [1, с. 104]. Поетапне формування й розвиток слуховимовних ритміко-інтонаційних навичок дає можливість градувати мовні й змістовні труднощі, що виникають у процесі оволодіння учнями іншомовною комунікативною діяльністю.

Мета статті – розкрити проблему поетапного формування й розвитку слуховимовних ритміко-інтонаційних навичок англійського мовлення в учнів початкових класів

У методиці навчання інтонації виділяють два етапи формування навички: 1) ознайомлення та первинне закріплення матеріалу і 2) автоматизація дій учнів з новою ритміко-інтонаційною навичкою [2].

Беручи за основу запропоновану поетапну схему формування ритміко-інтонаційної навички, додаємо етап практики, який передбачає подальше удосконалення набутої навички. Відповідно визначаємо три етапи: 1) підготовчий етап - ознайомлення та первинне закріплення ритміко-інтонаційної навички; 2) основний етап – автоматизація ритміко-інтонаційної навички; 3) прикінцевий етап – практика, що передбачає удосконалення навички ритмічного і мелодичного оформлення англійського мовлення.

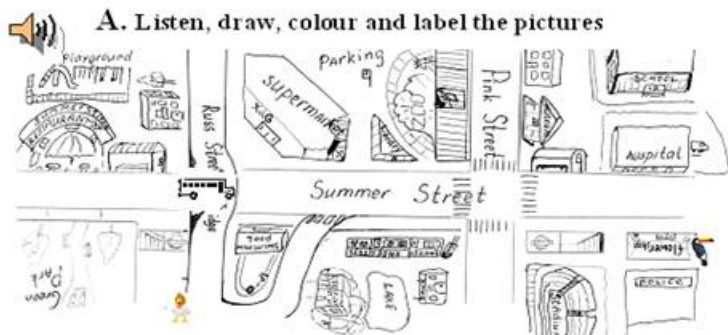
На етапі **ознайомлення** відбувається демонстрація або презентація нового матеріалу. Мета першого етапу - ознайомити учнів з новою ритміко-інтонаційною одиницею. На цьому етапі застосовувалися такі прийоми, як-от: демонстрація нової ритміко-інтонаційної навички, пояснення її ритміко-інтонаційного оформлення, особливостей уживання і первинне закріплення матеріалу, що включало прослуховування мовленнєвих зразків з уживанням певної ритміко-інтонаційної навички. Серед способів демонстрації використовувалася графічна, аудитивна демонстрація та демонстрація з елементами театралізації. Особливістю етапу ознайомлення з ритміко-інтонаційною складовою англійського мовлення в початкових класах є відсутність довгих пояснень.

Мета другого, основного, етапу визначалася необхідністю автоматизувати дії учнів з новою ритміко-інтонаційною навичкою. На цьому етапі учні виконували рецептивні некомунікативні та умовно-комунікативні вправи з аудіювання і читання на впізнання, диференціацію й ідентифікацію ритміко-інтонаційної навички, на розвиток мовленнєвого слуху та навичок читання; репродуктивні некомунікативні й умовно-комунікативні вправи в читанні вголос та говорінні, вправи з формування ритміко-інтонаційної складовою англійського мовлення на імітацію, підстановку і трансформацію.

Мета третього етапу – практика у вживанні ритміко-інтонаційних одиниць - передбачала удосконалення ритміко-інтонаційних навичок: 1) ритмічного оформлення мовленнєвого продукту і 2) мелодичного оформлення мовленнєвого продукту. На цьому етапі виконуються вправи на самостійне вживання ритміко-інтонаційних одиниць у продуктивних комунікативних вправах на основі творчих завдань.

Нижче наведено приклади з уроку 12 для 4 класу.

Lesson 12 Towns and Transport (сторінка з підручника для учня)

Words: pavement, road, traffic lights, crossroads, passenger, van, taxi, underground, crossing, double-decker

B. Listen and mark C-command, I instruction, P – polite request

1.	2.	3.	4.	5.	6.
----	----	----	----	----	----

C. Read and mark C-command, I instruction, P – polite request

- Give me a sweet, please!
- Turn left and go along the King Street.
- Go home!
- Open your book.

D. Listen to a secret message and find Milly

Gibzik has a secret message from Milly.
Help him find a meeting place!

Go out of the park and along Summer Street. Then go under the bridge and past the swimming pool. Turn left at the crossroads and cross the road. Then turn left again and go past the Zoo. Meet me in the _____ at 12 o'clock. Milly

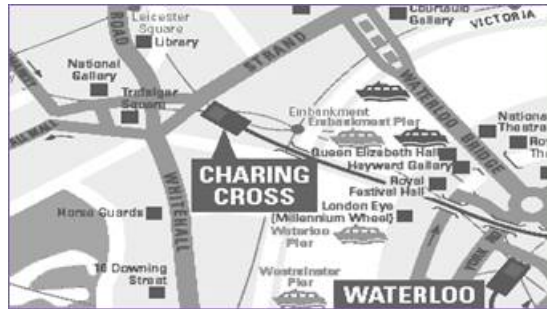
E. Count commands and put intonation marks

F. Listen to the directions and find the text in the maze. Whiten the wrong letters. Put pauses and intonation marks.

GOEHFOU THDFOFSCHOOLGEWGANDNGFALONGBBFPINKFG
HSTREETBDBTHENBDBFGGOAO6PASTIHKTHENMBVGMUSE
UMGFZXCANDASDFCROSSSTRETHEJHGFRADLKHATOGTHE
OILCROSSROADSJHYGTURNBHGVRI GHTCHGFANDMNIJCR
OSSBYBPINKCJFSTREETAGHMEETHHTHAQMEXEATECTHEM
TRSWEEETZXRSHOPFWR.

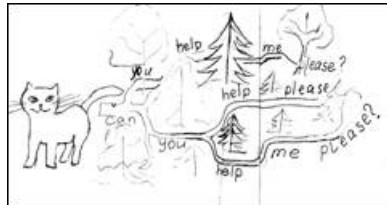
- B. Write directions from the supermarket to the Summer Street restaurant.**
- C. Draw the way from your house to school. Speak about your way to school**

D. Look at the map of London. Find Trafalgar Square, the London Eye, Downing Street, the Strand. Give directions from Trafalgar Square to the London Eye.

E. Find the way, using the right intonation model

The kitten cannot find the way out of the forest. Listen to a secret message and help it to find the way out of the forest

Урок 12. Нотатки для вчителя.

Тема: Інтонаційна модель спонукальних речень. Автоматизація навички розмежування тексту на речення.

Урок починається з вітання з правильною інтонацією та фонетичної розминки, яка включає дихальні вправи 1-3 та повторення 1-2 чантів або скоромовок з попередніх уроків [4].

I Ознайомлення з інтонацією спонування

Демонстрація інтонаційної моделі спонування

Учитель промовляє спонування і водночас показує рукою інтонацію: "Stand up ↑ Open your ↑ books ↓ Write ↑ the date ↓ Close ↑ your eyes ↓".

Пояснення комунікативного значення Ін М

Учитель: "Які речення я промовляла?" Учні: "спонукальні". Вчитель: "А що спільного в цих реченнях?" Учні: "Вони починаються зі слова, яке спонукає до дії". Учитель: "Зверніть увагу на інтонацію, з якою я промовляю ці речення. Як змінюється мелодика цих речень?" Учитель знову повторює ці речення (можна попередньо записати їх на дошці або на А4): "А тепер порівняйте: 1. Stand up ↓ please ↑ Open your books ↓ please ↑ Write ↑ the date ↓ please ↑ Close ↑ your eyes ↓; 2. Stand up ↑ Open your ↑ books ↓ Write ↑ the date ↓ Close ↑ your eyes ↓; 3. Stand up ↑ ↓ Open your ↑ books ↓ please ↑ Write ↑ the date ↓ please ↑ Close ↑ your eyes ↓".

Нотатка для вчителя: Згідно інтонаційного оформлення спонукальні речення можна поділити на ввічливі прохання, інструкції, команди. У проханнях іменник після дієслова вимовляється з низхідною інтонацією, слово "please" вимовляється з висхідною інтонацією. В інструкціях дієслово і іменник вимовлятимуться теж з низхідною інтонацією, але неемоційно, без сильних перепадів тону. В командах дієслово і іменник вимовлятимуться низхідним тоном.

Прослуховування тексту. Завдання А. Учні прослуховують запис завдання А. Вправа 1. Вид: умовно-комунікативна

Мета: прослуховування тексту з спонукальними реченнями різних видів. Інструкція: *прослухайте текст, намалюйте те, чого не вистачає на карті, розфарбуйте її і надпишіть слова, подані в рамці.*

Transcript: I live in Parrosborough. This is a small town. Now find me between the flower shop and the underground station. I am waiting for a double-decker. Draw me a red double-decker. Colour the traffic lights. A passenger opposite me takes a yellow taxi. Draw them. I see a blue van, it goes over the bridge. Draw it, please!

II Автоматизація дій учнів з Ін М спонування

Рецептивні вправи. Вправа 2. Вид: на розпізнавання інтонаційної моделі інструкцій.

Мета: вчити учнів розпізнавати спонукальні речення. Інструкція: *Прослухайте текст ще раз. Порахуйте спонукальні речення.* Ключ: 5

Завдання В. Вправа 3. Вид: на диференціацію

Мета: вчити учнів розрізняти інтонаційну модель прохання, інструкції та команди в аудіюванні. Інструкція: *Прослухайте речення і визначте, якщо це прохання – покажіть картку з літерою "P" – polite request, інструкція "I" - instruction та команда "C" - command.*

1) Come to me, please! (P); 2) Go home! (C) 3) Open your book (I); 4) Find page 47 (I) 5) Turn right! (C).

Вправа 4. Вид: на диференціацію

Мета: вчити учнів розрізняти інтонаційну модель прохання, інструкції та команди в читанні. Інструкція: *Прочитайте речення і визначте, якщо це прохання – поставте P – polite request, інструкція I - instruction та команда C - command*

1) Give me a sweet, please! (P); 2) Turn left (I); 3) Go home! (C); 4) Open your book (I); 5) Find page 67 (I); 6) Завдання C-D.

Вправа 4. Вид: на диференціацію

Мета: навчити учнів розрізняти мелодичний рух інтонаційної моделі інструкції та команди. Інструкція: *Прослухайте секретну записку Мілі і позначте мелодичний рух. Де буде Мілі о 12 години?* Ключ: In the library.

Завдання Е. Вправа 5. Вид: вправа на розкодування.

Мета: розвивати навичку "бачити" інтонаційні групи та речення в суцільному тексті з ускладненням з опорою на аудіювання. Інструкція: *Прослухайте текст секретного повідомлення і розкодуйте його, зафарбовуючи коректором букви між словами.*

Ключ: Go out of school and along Pink Street Then go past the museum and cross the road at the crossroads Turn right and cross Pink Street Meet me in the sweet shop.

Вправа 6. Вид: вправа на ідентифікацію.

Мета: вчити учнів розпізнавати рух мелодики в інструкції та команді. Інструкція: *Поставте паузи та позначте рух інтонації в ІнГ ах повідомлення.*

Ключ: Go out of school ↑ | and along Pink Street ↓ || Then go past the museum ↑ | and cross the road ↑ | at the crossroads ↓ || Turn right ↑ | and cross Pink Street ↓ || Meet me ↓ | in the sweet shop ↓ ||.

Репродуктивні вправи. Вправа 7. Вид: на імітацію. Мета: навчити учнів вимовляти інтонаційну модель прохання, інструкції та команди з відповідною інтонацією. Інструкція: *Прослухайте речення і повторіть з відповідною інтонацією*

Transcript: Stand up ↓ please ↑ Open your books ↓ please ↑ Write ↑ the date ↓ please ↑ Close ↑ your eyes ↓ - прохання

Stand up ↑ Open your ↑ books ↓ Write ↑ the date ↓ Close ↑ your eyes ↓ інструкції

Stand up ↑ ↓ Open your ↑ books ↓ Write ↑ the date ↓ Close ↑ your eyes ↓ команди.

Вправа 8. Вид: на підстановку. Мета: вчити учнів вимовляти ІнМ прохання, інструкції та команди з підстановкою в одній позиції.

Інструкція: *Дайте протилежну за змістом команду.*

Вчитель: Stand up ↓ please ↑
Come to the blackboard.
Open your book.

Учень: Sit down, please.
Take your seat
Close your book

Answer my question.

Don't answer my question

Вправа 9. Вид: на трансформацію. Мета: вчити учнів змінювати інтонаційну модель прохання на інструкцію, інструкцію на команду і навпаки. Інструкція: 1) Прослушайте команду – змініть її на інструкцію і навпаки; 2) Прослушайте прохання – змініть його на інструкцію 3) Прослушайте інструкцію – змініть на прохання.

III. Практика у вживанні ритміко-інтонаційних одиниць

Завдання F-G. Вправа 10. Вид: на самостійне вживання інтонаційних моделей.

Мета: вчити учнів самостійно вживати інтонаційну модель прохання, інструкції та команди. Інструкція: F) розкажіть, як дістатися від супермаркету до ресторану; G) розкажіть, як дійти від вашого будинку до школи.

Таким чином, ми проаналізували етапи роботи над ритміко-інтонаційною складовою англійського мовлення учнів 3х-4х класів та проілюстрували розглянуті етапи на прикладі уроку "Towns and Transport".

Перспективи подальших наукових розвідок ми вбачаємо в розробці комплексу уроків для формування ритміко-інтонаційної складової англійського мовлення учнів 5-6 класів середньої школи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Азимов Э.Г. Словарь методических терминов / Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин. - СПб. : Златоуст, 1999. - 472 с.
 2. Бігич О. Б. Теорія і практика формування методичної компетенції вчителя іноземної мови початкової школи [навчальний посібник] / О. Б. Бігич. - К. : Ленвіт, 2006. - 200 с.
 3. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник [для студентів вищих закладів освіти] / . - К. : Ленвіт, 1999. - 320 с.
 4. Пономарьова В. А. Формування ритміко-інтонаційної складової англійського мовлення учнів 3-4 класів : методичні рекомендації [для учнів 3-4 класів] / В. А. Пономарьова. - К. : ПЦ ІФ КНУ імені Тараса Шевченка. - 2010. - 52 с.
-